

PERSPECTIVA BENEFICIARILOR PROIECTULUI „MODELUL ECONOMIEI SOCIALE ÎN ROMÂNIA”^[1]

Victoria Cantîr^[2]

Rezumat

Implementat la nivel național, proiectul „Modelul economiei sociale în România” a reprezentat un cadru de activități, derulate în perioada martie 2011 – decembrie 2014, care au contribuit la întărirea capacității strategice a sectorului economiei sociale, la creșterea gradului de incluziune a grupurilor dezavantajate pe piața muncii și la dezvoltarea capitalului uman din România prin formarea de specialiști în domeniul economiei sociale. Proiectul a vizat și a implicat, totodată, toți actorii relevanți pentru subiectul de economie socială în România: instituții centrale guvernamentale cu atribuții în acest domeniu, experți în economie socială, lucrători sociali, antreprenori care și-au propus să dezvolte întreprinderi de economie socială, persoane din administrația publică locală și din mediul academic, studenți entuziaști interesați de o carieră în acest domeniu și nu în ultimul rând persoanele vulnerabile - grupurile dezavantajate de pe piața muncii. Fiecare activitate a avut o componentă de evaluare care a urmărit feedback-ul grupurilor țintă. Partenerii implicați în dezvoltarea proiectului - Asociația Alternative Sociale, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Academia de Studii Economice din București și Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare au valorificat aceste date și le-au utilizat ca surse primare în elaborarea unui „Ghid de bune practici în economia socială” și a unui „Raport de recomandări privind economia socială”.

Cuvinte cheie: *economie socială, persoane dezavantajate, feedback beneficiari, cursuri de formare*

Asistenți sociali, psihologi, psihopedagogi, persoane din mediul academic, reprezentanți ai organizațiilor non-guvernamentale și întreprinderilor sociale au participat în 2013 la Școala de Vară în Economie

[1] Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial „Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013” – Investește în Oameni!, Axa prioritară 6 Promovarea incluziunii sociale, Domeniul major de intervenție 6.1 Dezvoltarea economiei sociale, ID 33490.

[2] Responsabil Comunicare și Relații Publice, Asociația Alternative Sociale, tel.: 0735.840.023, e-mail: vcantir@alternativesociale.ro.

Socială, organizată de Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”. Această activitate a reprezentat pentru cei prezenți o oportunitate de a-și consolida cunoștințele legate de economia socială și de a stabili noi colaborări în vederea promovării acestui concept relativ nou în România. Rozica Tiță din partea World Vision România a declarat după finalizarea evenimentului: „Această școală de vară a reprezentat pentru mine o bună oportunitate de a cunoaște și de a stabili o relație de colaborare cu specialiști din domeniul economiei sociale. Sunt foarte interesată de acest subiect deoarece vreau să deschid o întreprindere socială într-o comună din județul Iași care să le asigure femeilor dezavantajate din mediul rural un loc de muncă. În acest sens, am primit câteva sfaturi foarte utile și practice de la speakerii acestui eveniment”. Poveștile de succes ale unor afaceri sociale, exemplele concrete și studiile de caz au reprezentat un punct cheie pe agenda evenimentului așa cum a punctat Amalia Tudorache, asistent social: „Mi-a plăcut că au fost prezentate studii de caz foarte interesante, exemple concrete și modele de succes, povești ale unor întreprinderi de economie socială care au reușit să obțină performanță și să integreze pe piața muncii diferite categorii de persoane vulnerabile. Toate sesiunile au fost extrem de interactive și captivante”.

Cursurile de formator au reprezentat o altă activitate care a implicat specialiști în domeniul economiei sociale și incluziunii sociale din România, atât din sectorul privat cât și din sectorul public. Asociația Alternative Sociale a organizat la Iași două cursuri de formare gratuite în ocupația „Formator”, cu aplicație în domeniul economiei sociale, acestea fiind derulate în perioada 25-29 martie 2013 și respectiv 2-6 aprilie 2013. În urma programului, au fost formați 40 de specialiști-asistenți sociali, psihologi, psihopedagogi, reprezentanți ai ONG-urilor, instituțiilor publice și unităților protejate din România, care și-au dezvoltat competențe în domeniul formării de formatori cu aplicație în economia socială, precum și abilități practice în vederea înființării și gestionării de servicii în domeniul economiei sociale. Participanții la curs au aflat informații specifice din domeniul economiei sociale, perspective ale economiei sociale în România, legislația în domeniu, modele de bună practică din țările Uniunii Europene și strategii de abordare integratoare a egalității și incluziunii sociale. „M-a impre-

sionat foarte mult partea practică a cursului, studiile de caz și modelele europene de economie socială care au fost prezentate. Acestea m-au inspirat și voi încerca să le import în activitățile de economie socială pe care le derulăm noi. În cadrul acestui curs mi-a venit ideea de a înființa o întreprindere de economie socială în domeniul reciclării unde vom angaja persoane cu handicap. Totodată, la acest curs am aflat foarte multe lucruri interesante și utile privind legislația care reglementează domeniul economiei sociale în România, care este deficitară și extrem de alambicată”, a declarat Iulian Zinovei, consilier vocațional în cadrul Fundației Estuar București. La rândul său, Cristian Eugeniu Gelea din cadrul Agenției Naționale pentru Plăți și Inspecție Socială a punctat noutatea informațiilor prezentate precum și utilitatea unor astfel de evenimente pentru dezvoltarea profesională a specialiștilor care activează în acest domeniu: „Însușirea unor metode și procedee, necesare pentru realizarea activității de formare a adulților, precum și descoperirea unor modele de afaceri sociale, prin care se pot asigura locuri de muncă pentru persoanele vulnerabile, reprezintă motivul pentru care sunt foarte mulțumit de faptul că am participat la acest curs. Cu această ocazie, am cunoscut persoane deosebite și am învățat că este mult mai ușor să-ți dezvolți calitățile, decât să-ți înlături defectele”.

Seria cursurilor de formare a continuat pentru personalul din administrația publică locală. Acestea au fost organizate de Asociația Alternative Sociale în 2013, în Iași, Brăila și Târgu Mureș. Participanții la aceste cursuri au menționat că cel mai interesant subiect a fost prezentarea modelelor de bune practici în economie socială existente în Uniunea Europeană și explicații ale cadrului legislativ privind economia socială în România. Ei au fost interesați să afle formele de organizare ale unei entități de economie socială, modalități de finanțare și implementare a unor proiecte care vizează politici de incluziune socială. Participanții au punctat necesitatea adoptării unei legi a economiei sociale, care să reglementeze anumite facilități fiscale pentru cei care doresc să înființeze o entitate de economie socială.

În continuarea demersurilor de formare și dezvoltare profesională a angajaților din domeniul incluziunii sociale, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași și Academia de Studii Economice din București au elaborat un curriculum de economie socială pentru studii postuniver-

sitare, care s-au derulat în cele două universități în anul universitar 2012-2013. Participanții au susținut la sfârșitul acestui curs postuniversitar gratuit un proiect de absolvire în cadrul căruia au dezvoltat modele inovative de incluziune socială în domeniul economiei sociale, pe care aceștia le vor materializa în activitatea lor profesională.

Un interes crescut în rândul autorităților centrale și locale, persoanelor din instituțiile publice cu responsabilități în domeniul asistenței și incluziunii sociale, dar și a reprezentanților entităților de economie socială au înregistrat seminariile cu titlul „Economia Socială – Profit pentru Oameni”. Acestea au fost organizate de către Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare pe parcursul anilor 2012 și 2013 în Bacău, Târgoviște, Curtea de Argeș, Galați și București și au făcut parte din campania de informare și conștientizare privind importanța economiei sociale. Participanții au dorit să afle mai multe informații privind cadrul legislativ european și național, modele de bune practici în economie socială și modalități de finanțare ale acestui sector.

Specialiștii în incluziune socială, dar și alte persoane antreprenoare din Craiova, Bacău, Sfântu Gheorghe interesate să obțină sprijin pentru înființarea unei întreprinderi sociale sau dezvoltarea unei inițiative de economie socială au participat în luna octombrie 2013 la schimburi de experiență organizate la București de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. Aceștia au declarat ca au fost interesați să cunoască modele de succes ale unor întreprinderi sociale din România și din străinătate, precum și secretele sustenabilității acestora. „Am avut șansa de a discuta direct cu cei care au reușit, de a vedea concret cum funcționează o întreprindere de economie socială în România, de a adresa întrebări și a consolida relațiile create între noi. Acest schimb de experiență ne-a oferit oportunitatea fiecărui participant de a împărtăși și a învăța din experiențele fiecăruia, de a analiza împreună factorii care sprijină sau afectează dezvoltarea unităților de economie socială, în contextul actual al crizei economice”, a declarat Cristina Bălănescu, manager zonal în cadrul World Vision România. Participanții au afirmat că aceste schimburi de experiență i-au ajutat să identifice variabilele, provocările, riscurile și oportunitățile creării întreprinderilor sociale, ținând cont de experiența acumulată la nivel național. „Modelele de economie socială de succes prezentate m-au ajutat în construirea unor

relații de colaborare cu persoane cu vastă experiență în domeniul economiei sociale. Am primit foarte multe informații practice pe care vom putea să le utilizăm în proiectele noastre de viitor”, a declarat Adolf Papp, director al Societății Naționale Crucea Roșie Română. Totodată, în cadrul acestor schimburi de experiență au fost conturate câteva idei pentru înființarea unor proiecte sustenabile de economie socială. Participanții au subliniat faptul ca susținerea din partea autorităților locale și regionale este un factor care contribuie la asigurarea sustenabilității inițiativelor de economie socială. „Organizația noastră și-a consolidat cunoștințele despre economie socială și ce înseamnă eficiență managerială în acest domeniu. Utilitatea evenimentului a rezultat și din diversitatea și expertiza organizațiilor invitate, deoarece am putut prelua bune practici și dezvolta în viitor inițiative noi cu alte organizații de profil”, a declarat reprezentantul Asociației Window România.

Inițiativele prezentate în cadrul acestor schimburi de experiență au fost puse în practică în cadrul incubatoarelor de economie socială înființate în 2013 de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare România la Sfântu Gheorghe, Bacău și Craiova. Aceste incubatoare au fost primite cu multă deschidere și apreciere de către autoritățile și comunitățile locale. „Înființarea unui incubator de economie socială în Craiova reprezintă un demers binevenit pentru orașul nostru. Numai prin implicarea în dezvoltarea economiei sociale putem crea locuri de muncă pentru grupurile defavorizate, putem consolida coeziunea economică, socială și regională, prin dezvoltarea capitalului uman și prin promovarea cetățeniei active și a solidarității sociale, principii care trebuie să funcționeze în toate societățile europene”, a declarat Ionuț Pârvulescu, purtător de cuvânt al Primăriei Municipiului Craiova. Reprezentanții autorităților locale au punctat importanța acestor incubatoare pentru asigurarea de locuri de muncă și pentru creșterea calității vieții în regiune. „Având printre obiectivele sale facilitarea accesului pe piața muncii a grupurilor dezavantajate și promovarea unei societăți incluzive și coezive în scopul asigurării bunăstării tuturor cetățenilor, municipiul Sfântu Gheorghe consideră oportună și necesară dezvoltarea capacității strategice a sectorului economiei sociale [...] Noi vom contribui la sustenabilitatea incubatorului prin integrarea soluțiilor identificate în planurile de dezvoltare socioeconomice viitoare”, a

declarat Vilmos Tankó, Director al Direcției de Asistență Comunitară a Municipiului Sfântu Gheorghe.

Persoanele din grupurile dezavantajate (persoane de etnie romă, persoane cu dizabilități, persoane care beneficiază de venit minim garantat și tinerii de peste 18 ani care părăsesc sistemul instituționalizat de protecție al copilului), dar și autoritățile locale din Costești, Curtea de Argeș, Cluj Napoca, Târgoviște, Bistrița, Galați, Buzău, Călărași, Bacău, în comunele Ocnița, Gura Ocniței, Ludești, Cluj-Pata Rât, Crângurile, Costeștii din Vale, Comișani au fost informați despre oportunitățile pe care le poate oferi domeniul economiei sociale unei comunități în cadrul unor întâlniri de lucru organizate de experții Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. Aceste întâlniri au relevat un interes ridicat pentru proiectele de economie socială care au ca obiectiv inserția persoanelor din grupurile vulnerabile. Cele mai multe probleme sociale identificate pentru integrarea acestor persoane pe piața muncii se refereau la barierele legate de mentalitatea angajatorilor, la experiența de muncă limitată, la prejudecățile societății față de capacitățile persoanelor cu dizabilități, la problemele de sănătate, la percepțiile negative asupra abilităților și competențelor persoanelor cu dizabilități. Participanții au semnalat mijloacele financiare inexistente sau insuficiente pentru demararea unor activități antreprenoriale. Cu referire la tinerii peste 18 ani care părăsesc sistemul instituționalizat de protecție al copilului, întâlnirile realizate au relevat că aceștia au dezvoltat abilitățile de viață independentă, dar în același timp manifestă o anumită dependență față de sistemul de protecție. Dependența de sistem provine și din faptul că inserția pe piața muncii se realizează cu dificultate, iar bursele de locuri de muncă pentru grupurile vulnerabile lipsesc. Din punct de vedere al oportunității demarării unei activități de economie socială, s-a constatat un potențial antreprenorial scăzut al participanților la aceste întâlniri, fiind preferată varianta angajării în detrimentul demarării unei afaceri pe cont propriu.

În concluzie, se poate afirma că persoanele care fac parte din grupuri dezavantajate pe piața muncii s-au arătat interesați să participe la sesiuni de informare unde pot discuta problemele cu care se confruntă în încercările de a se integra pe piața muncii, dar și la alte cursuri de formare antreprenorială, care să le permită să dezvolte întreprinderi de

economie socială. Importanța schimburilor de idei și de experiență între actorii implicați în economia socială și eficientizarea demersurilor paralele din cadrul proiectelor finanțate de Fondul Social European în domeniul dezvoltării economiei sociale sunt principalele aspecte pe care le-au punctat specialiștii în economie socială care au participat la activitățile organizate în cadrul proiectului „Modelul economiei sociale în România”.